

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ЛІТЕРАТУРА

З ПРОБЛЕМИ «РЕАЛІЗАЦІЯ КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВОЇ СКЛАДОВОЇ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ»

*Діти охоче завжди чимось займаються.
Це дуже корисно, а тому не тільки не слід цьому завжди,
але потрібно, щоб завжди у них було що робити.*

Коменський Я.

Процес навчання, виховання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами має такі особливості:

- ... Особливість навчально-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами є його корекційна спрямованість...
- ... Навчально-виховний процес здійснюється на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей...
- ... Передумовою у забезпеченні успішності навчання дитини з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому навчальному закладі є індивідуалізація навчально-виховного процесу...
- ... Інваріантна складова Типових навчальних планів для спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів...
- ... Для створення оптимальних умов оволодіння навчальним матеріалом з учнями, які потребують фізичного та (або) розумового розвитку, проводяться індивідуальні та групові заняття з корекції вад розвитку...
- ... Спеціальні та додаткові освітні послуги в індивідуальній програмі розвитку фіксується розклад занять з відповідними фахівцями (логопедом, фізіотерапевтом, психологом та іншими спеціалістами), вказується кількість і тривалість таких занять з дитиною...
- ... Реалізація корекційно-розвиткової складової особистісно орієнтованого навчального плану в умовах інклюзивного навчання,

спрямованої на вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, шляхом здійснення індивідуального та диференційованого підходу...

З низки нормативно-правових документів можна зробити висновок, що особливістю навчально-виховного процесу інклюзивного навчання є його корекційно-розвивальна складова (корекційна спрямованість, корекційно-розвивальна робота, наявність спеціальних та додаткових освітніх послуг, проведення індивідуальних та групових занять з корекції вад розвитку), яка реалізується на корекційно-розвиткових заняттях.

Для проведення корекційно-розвиткових занять в індивідуальному-навчальному плані учня передбачається від 3 до 8 годин на тиждень (кількість годин визначають відповідні психолого-медико-педагогічні консультація) *(Лист Міністерства освіти і науки України від 18.05.12. №1/9 – 384 «Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах»)*.

В індивідуальній програмі розвитку дитини передбачається до 10 корекційно-розвиткових занять на тиждень в залежності від віку дитини та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю. Фіксується розклад занять з відповідними фахівцями (вчителем-дефектологом, практичним психологом та іншими спеціалістами), вказується кількість і тривалість таких занять з дитиною *(Лист Міністерства освіти і науки України від 12.10.2015 р. №1/9-487 «Щодо організації діяльності інклюзивних груп у дошкільних навчальних закладах»)*.

Корекційно-розвиткові заняття проводять спеціалісти навчального закладу:

- вчитель-дефектолог;
- вчитель-логопед;
- вчитель фізкультури (інструктор з фізкультури);

- вчитель ритміки;
- практичним психологом;
- фізіотерапевт;
- психологом та іншими спеціалістами.

Це підтверджується такими нормативно-правовими документами:

- Наказ Міністерства освіти і науки України від 28.01.2014. №80 «Про затвердження типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку (початкова школа)»;
- Лист Міністерства освіти і науки України від 18.05.12. №1/9 – 384 «Про організацію інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах»;
- Лист Міністерства освіти і науки України від 15 серпня, 2011 р. №872 «Про порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладів»).

Сьогодні в Україні дуже важливим є питання освіти дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Особливістю навчально-виховного процесу дітей з особливими освітніми потребами є його корекційна спрямованість. Ефективність навчально-виховної роботи досягається на основі надання таким дітям якісної корекційної допомоги у взаємодії вихователів, **асистентів вихователів** (в інклюзивних групах), **корекційних педагогів і батьків** (*Лист Міністерства освіти і науки України від 16.06.2016 р. №1/9-315 «Щодо організації освітньої роботи в ДНЗ у 2016/2017 навчальному році»*).

У загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється психолого-педагогічне супроводження дітей з особливими освітніми потребами працівниками психологічної служби (практичними психологами, соціальними педагогами) таких закладів та відповідними педагогічними працівниками (*Лист Міністерства освіти і науки України від 15 серпня, 2011 р. №872 «Про порядок організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладів»*).

У випадку відсутності необхідних спеціалістів у навчальному закладі:

«...Корекційно-розвиткова робота проводиться педагогами, психологами з відповідною освітою, які залучаються з НРЦ, ПМПК, спеціальних навчальних закладів шляхом укладання угод про співпрацю, а також психологами шкіл, установ соціального захисту, ПМПК, центрів практичної психології та соціальної роботи, створених при управліннях освіти і науки, ресурсних центрів. Координація послуг зазначених фахівців здійснюється місцевими управліннями освіти, відповідно до інформації, отриманої від дошкільних і загальноосвітніх навчальних закладів з інклюзивними групами/класами...» (Лист Міністерства освіти і науки України від 08.08.13. №1/9-539 «Про організаційно-методичні засади забезпечення права на освіту дітей з особливими освітніми потребами»).

«...Якщо ж дитина навчається в інклюзивному чи спеціальному класі у загальноосвітній школі, вона може отримувати корекційну допомогу за місцем навчання (за наявності спеціалістів), або ж на логопедичному пункті, у навчально-реабілітаційному центрі, ПМПК; реабілітаційні послуги відповідно до індивідуальної програми реабілітації дитини-інваліда – в реабілітаційних закладах інших відомств...» (Лист Міністерства освіти і науки України від 13.08.2014. №1/9-413 «Про організацію навчально-виховного процесу учнів з розумовою відсталістю та затримкою психічного розвитку»).

Що передбачає корекційно-розвивальна складова інклюзивного навчання?

У Листі Міністерства освіти і науки України від 08.08.13. №1/9-539 «Про організаційно-методичні засади забезпечення прав на освіту дітям з особливими освітніми потребам» зазначено:

«Зміст корекційно-розвиткових занять повинен бути спрямований на вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, і реалізується через спеціально організовані групові та індивідуальні заняття за напрямками:

- для сліпих дітей та дітей зі зниженим зором:

“Соціально-побутове орієнтування”, “Розвиток мовлення”, “Корекція вад розвитку, комунікація”, “Орієнтування в просторі та мобільність”, “Ритміка”, “Лікувальна фізкультура”; предметно-практичне навчання;

- для глухих дітей:

“Розвиток слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови”, “Соціально-побутове орієнтування”, “Ритміка”;

- для дітей зі зниженим слухом:

“Розвиток слухового сприймання та формування вимови”, “Ритміка”;

- для розумово відсталих дітей:

“Розвиток мовлення”, “Соціально-побутове орієнтування”, “Ритміка”, “Лікувальна фізкультура”;

- для дітей з важкими порушеннями мовлення:

“Логоритміка”, “Розвиток мовлення”, “Розвиток зв’язного мовлення”, “Лікувальна фізкультура”;

- для дітей з порушеннями опорно-рухового апарату:

“Корекція вад розвитку”, “Лікувальна фізкультура”; “Соціально-побутове орієнтування”;

- для дітей із затримкою психічного розвитку:

„Корекція розвитку”, „Розвиток мовлення”, „Ритміка”.»

У Наказі Міністерства освіти і науки України від 28.01.2014 р. №80 «Про затвердження типових навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку (початкова школа)» йде мова про корекційно-розвиткові заняття, які спрямовані на вирішення специфічних завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

розвиток зорового або слухового сприймання, мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами, формування в них навичок просторового, соціально-побутового орієнтування тощо;

розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім природним середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;

формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у загальноосвітній школі;

створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи.

СЕДНЕВА В.О.

ОСНОВИ КОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ З УЧНЯМИ, ЯКІ МАЮТЬ ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОФІЗИЧНОГО РЗВИТКУ

Методичні рекомендації / В. О. Седнева. – Миколаїв : ОШПО, 2011. – 36 с.

Мета методичних рекомендацій – допомогти всім, хто має відношення до світу дітей із особливими потребами. У методичних рекомендаціях розглядається питання організації корекційного навчання учнів загальноосвітніх шкіл та дітей із особливими освітніми потребами, специфіка роботи з дітьми даної категорії.

Пропонується для використання в роботі керівникам загальноосвітніх, спеціальних навчальних закладів, реабілітаційних центрів, фахівцям психолого-медико-педагогічних консультацій, педагогам, психологам, батькам.

КОРЕКЦІНО-РОЗВИТКОВІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ СЛІПИХ ТА ЗІ ЗНИЖЕНИМ ЗОРОМ

Мета: створення та забезпечення рівних можливостей для отримання доступної, якісної та ефективної початкової освіти, повноцінного психофізичного та особистісного розвитку, соціалізації та інтеграції дітей сліпих та зі зниженим зором через розвиток порушених фізичних та психічних функцій засобами корекційно-компенсаторного впливу.

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Розвиток та виправлення функцій зору, подолання вторинних порушень пізнавальної, орієнтувальної діяльності, мовлення, фізичного розвитку.
2. Компенсація і корекція порушень розвитку шляхом психолого-педагогічних (мовних, ігрових, музичних та ін.), лікувальних (медикаментозної, масажу, лікувальної фізкультури, фізіотерапії, психотерапії та ін.) методик з максимальним використанням засобів індивідуальної корекції.
3. Надання допомоги для засвоєння системи знань, умінь та навичок в обсязі, визначеному державним стандартом освіти, повноцінного розвитку особистості дитини, її пізнавальних і творчих здібностей.
4. Адаптація аврального-розвивального середовища до пізнавальних можливостей дітей сліпих та зі зниженим зором для опанування ключових життєвих компетентностей.
5. Розвиток слухового, дотикового, зорового, кінестетичного сприймання ознак та властивостей оточуючого світу.

Формування уявлень про предмети, які наповнюють оточуючий простір.

6. Орієнтування у замкненому та вільному просторі.
7. Розвиток особистісної, емоційно-вольової сфери та комунікативних навичок.
8. Накопичення необхідного досвіду самостійної життєдіяльності.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи:

розвиток залишкового зору, розвиток психічних і сенсорних функцій, розвиток мовлення, орієнтування в просторі та мобільність, соціально-побутове орієнтування, лікувальна фізкультура, ритміка.

ВАВІНА Л.С., ГІДИМИ І.М.

ДИТИНА З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ

СЕРІЯ „ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА”

За заг. ред. Колупаєвої А.А. –К.: ТОВ ВПЦ „Літопис – ХХ” – 2010.

Комплект методичних посібників із 9 книг(книга 4).

Навчально-методичні матеріали висвітлюють особливості розвитку, навчання та виховання дітей з особливими потребами; містять методичні рекомендації щодо забезпечення навчальних потреб таких учнів вдома та в інклюзивних умовах загальноосвітнього закладу; поради батькам стосовно взаємодії з учителями та фахівцями, обстоювання інтересів своєї дитини.

Посібник адресовано батькам дітей з особливостями психофізичного розвитку, педагогам загальноосвітніх закладів, методичним працівникам, слухачам курсів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, студентам педагогічних вузів, працівникам

соціальних служб.

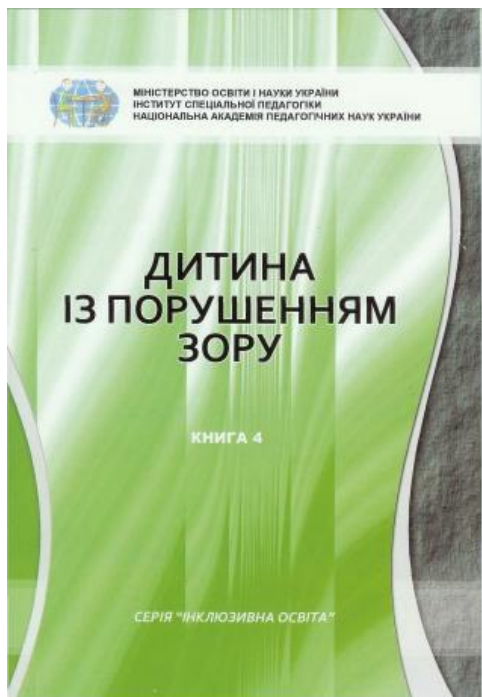
КОБИЛЬЧЕНКО В.В.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТА КОРЕКЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА В НОРМІ І ПРИ ПАТОЛОГІЇ ЗОРУ

Монографія. – К.: Освіта України, 2010. – 550 с.

Книга присвячена вивченню соціально-психологічних основ розвитку та корекції особистості підлітка в нормі і при зоровій патології. Порушуються загальні теоретичні питання особистісного розвитку, психологічного супроводу, організації психологічної діагностики, індивідуальної та групової психологічної корекції. Наводяться результати теоретико-експериментального дослідження проблеми особистісного зростання підлітків в нормі і при зоровій патології.

Розрахована на психологів та дефектологів; науковців, викладачів, аспірантів, студентів; вчителів.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ

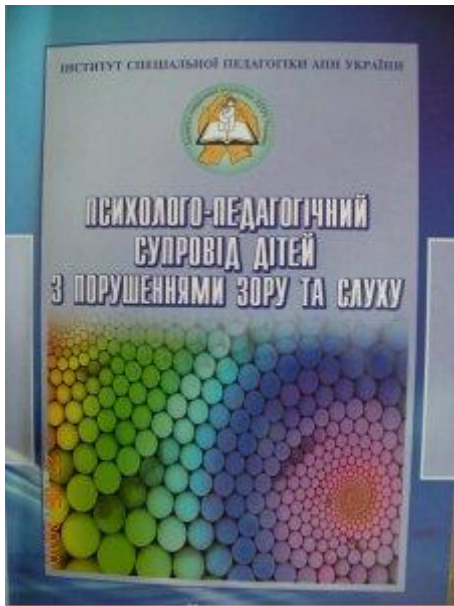
З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ ТА СЛУХУ

Колектив авторів: Вавіна Л.С., Глушенко К.О., Засенко В.В., Софійчук С.О., Кобильченко В.В., Колупасва А.А., Мерсіянова Г.М., Сухіна І.В., Таранченко О.М., Тарасун В.В. / за ред. Л.С. Вавіної

К.: Науковий світ, 2009. – 168 с.

У посібнику в науково-популярному стилі розкриваються особливості розвитку дітей з порушеннями зору та слуху, висвітлюються окремі аспекти колекційної та навчально-виховної роботи з ними.

Посібник адресовано педагогам-практикам, батькам дітей з порушеннями психофізичного розвитку, студентам дефектологічних факультетів і відділень, всім, хто переймається проблемами дітей-інвалідів.

ПОКУТНЄВА С.О.

НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ НАВЧАННЯ В ОСВІТНІЙ ГАЛУЗІ „ЛЮДИНА І СВІТ” У ШКОЛАХ ДЛЯ ДІТЕЙ З ГЛИБОКИМИ ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

Монографія. - К., 2008. -204 С.

Матеріал монографії буде корисним для збагачення практиків теоретичними знаннями і усвідомлення шляхів оптимізації навчального процесу у школах для дітей з порушеннями зору.

Книжка може бути рекомендована викладачам та студентам педагогічних вищих навчальних закладів, вчителям та вихователям початкових класів спеціальних загальноосвітніх шкіл-інтернатів для сліпих та слабозорих дітей.

ДИТИНА ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ: РОЗВИТОК, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ

Науково-методичний збірник. Випуск 1. – К., 2010. – с.254

У збірці висвітлюються проблеми розвитку, навчання, виховання дітей із сенсорними порушеннями (слуху, зору, складною структурою порушення), інноваційні педагогічні технології роботи з ними, результати експериментальних досліджень, присвячених питанням ранньої діагностики, корекції розвитку, змісту та організації психолого-педагогічного супроводу, підвищення ефективності підготовки до інтеграції у соціум.

Збірка адресована науковцям, педагогам, студентам педагогічних навчальних закладів, батькам дітей із сенсорними порушеннями, широкому колу читачів, зацікавлених проблемами сучасної сурдопедагогіки, тифлопедагогіки.

ВИХОВАННЯ ДИТИНИ З ПОРУШЕННЯМ ЗОРУ В УМОВАХ СІМ'Ї

За ред. Сак Т.В. – К.: „АТОПОЛ”, 2010. – 216 с.

У посібнику розглядаються особливості розвитку дитини з глибокими порушеннями зору, її пізнавальна і мовленнєва діяльність. Висвітлюються окремі аспекти корекційно-розвивальної і виховної роботи з означеною категорією дітей в умовах сім'ї.

Посібник адресовано батькам дітей з порушеннями зору, педагогам, психологам, студентам педагогічних університетів.

КОБИЛЬЧЕНКО В.В.

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ**

Монографія. – Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс»,
2015. – 205 с.

У монографії висвітлюються теоретико-методологічні основи становлення і розвитку особистості дитини дошкільного віку в онтогенезі та дизонтогенезі (при порушеннях зору). Розглянуті загальні теоретичні аспекти психологічного супроводу, розроблена концепція психологічного супроводу дошкільників із порушеннями зору.

Монографія адресована вихователям, учителям-дефектологам, практичним психологам різних типів навчальних закладів, які відвідують дошкільники із порушеннями зору, науково-педагогічним працівникам вишів; студентам ВНЗ, усім кого цікавить психологічний супровід як система професійної діяльності фахівців.

КОБИЛЬЧЕНКО В.В.

**ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З
ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ**

Монографія. – Полтава: ТОВ «Фірма
«Техсервіс», 2015. – 205 с.

У монографії висвітлюються теоретико-методологічні основи становлення і розвитку особистості дитини дошкільного віку в онтогенезі та дизонтогенезі (при порушеннях зору). Розглянуті загальні теоретичні аспекти психологічного супроводу, розроблена концепція психологічного супроводу дошкільників із порушеннями зору.

Монографія адресована вихователям, учителям-дефектологам, практичним психологам різних типів навчальних закладів, які відвідують дошкільники із порушеннями зору, науково-педагогічним працівникам вишів; студентам ВНЗ, усім, кого цікавить психологічний супровід як система професійної діяльності фахівців.

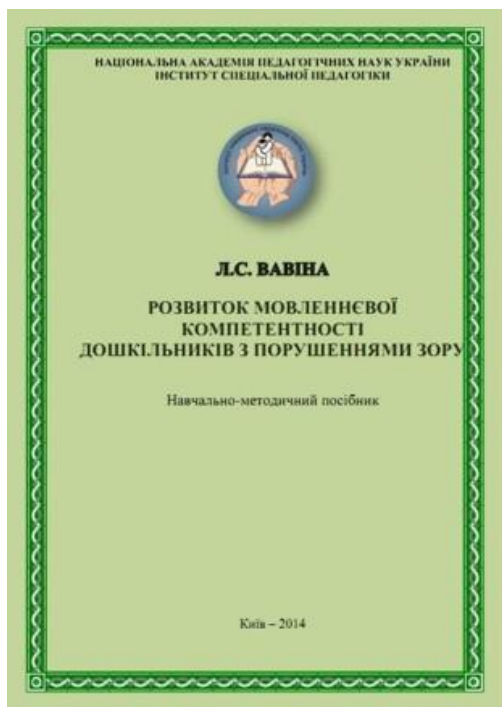
КОНДРАТОВА С.В.
ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК ПРОСТРОВОГО ОРІЄНТУВАННЯ
У НЕЗРЯЧИХ ДІТЕЙ

Методичні рекомендації. – К.: Інститут спеціальної педагогіки, 2014. – (2,5 др.арк)

У методичних рекомендаціях представлено розроблене дидактичне забезпечення та рекомендації щодо організації розвивального середовища для розвитку просторових уявлень та формування навичок просторового орієнтування у незрячих дітей дошкільного віку.

ВАВІНА Л.С.
РОЗВИТОК МОВЛЕННЄВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ДОШКІЛЬНИКІВ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

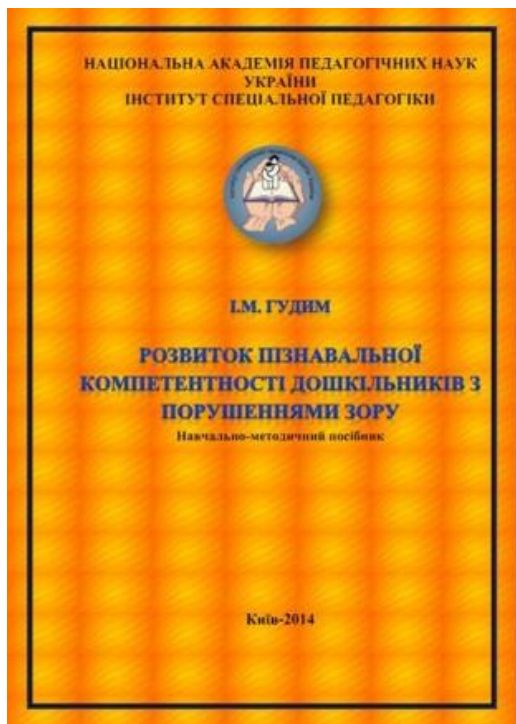

Навчально-методичний посібник. – К.: Інститут спеціальної педагогіки, 2014. – (6,0 др.арк.).

На сучасному етапі розвитку суспільного дошкільного виховання закономірно першочерговим завданням висувається виховання мовленнєвої особистості, спроможної до активної взаємодії з партнерами по спілкуванню. Це завдання є актуальним й для дошкільного виховання дітей з порушеннями зору, оскільки спрямовує діяльність педагогів на підготовку вихованців до отримання освіти не лише в системі спеціального, а й в інклюзивному середовищі однолітків, що й зумовило своєчасність розробки проблеми розвитку мовленнєвої компетентності у дітей з порушеннями зору.

ГУДИМИ І.М.

РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ

Навчально-методичний посібник. – К.: Інститут спеціальної педагогіки, 2014. – (6,0 др.арк.). – режим доступу

У посібнику висвітлено результати дослідження актуальної проблеми формування пізнавальної компетентності дошкільників з порушеннями зору. Представлено результати аналізу загально психологічних та педагогічних досліджень пізнавального розвитку дітей дошкільного віку та результати останніх тифлопсихологічних досліджень становлення і розвитку окремих психічних пізнавальних процесів у дітей з глибокими порушеннями зору.

ДИТИНА ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ: РОЗВИТОК, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ

Науково-методичний збірник. Випуск 5. – Кіровоград. Імекс-ЛТД, 2014. – с.172

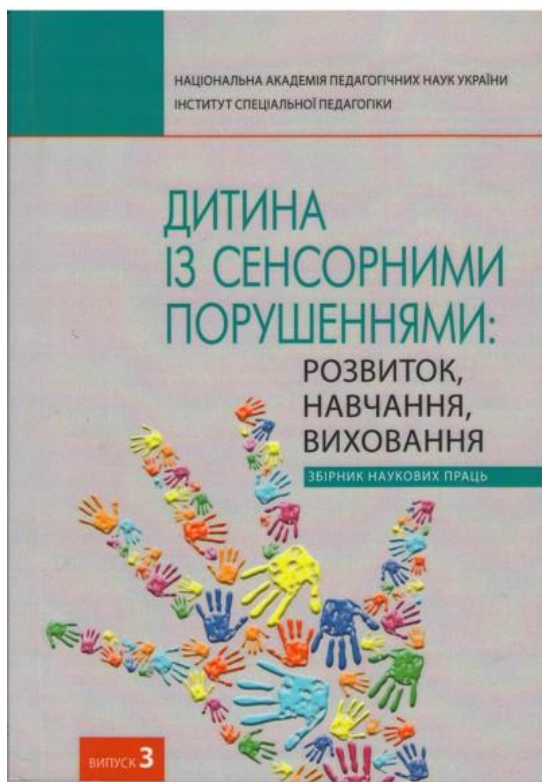
Матеріали випуску висвітлюють актуальні проблеми сучасної сурдопедагогіки та тифлопедагогіки: діагностика порушень, організація комплексної допомоги дітям та їх родинам, зміст освіти та його реалізація у закладах різного типу, інноваційні педагогічні технології роботи з дітьми різного віку, історичні аспекти розвитку системи освіти дітей із сенсорними порушеннями.

Збірник адресований науковцям, викладачам вищих педагогічних закладів та інститутів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, педагогам, студентам педагогічних навчальних закладів, батькам дітей із сенсорними порушеннями, широкому колу читачів, зацікавлених проблемами

сучасної сурдопедагогіки, тифлопедагогіки.

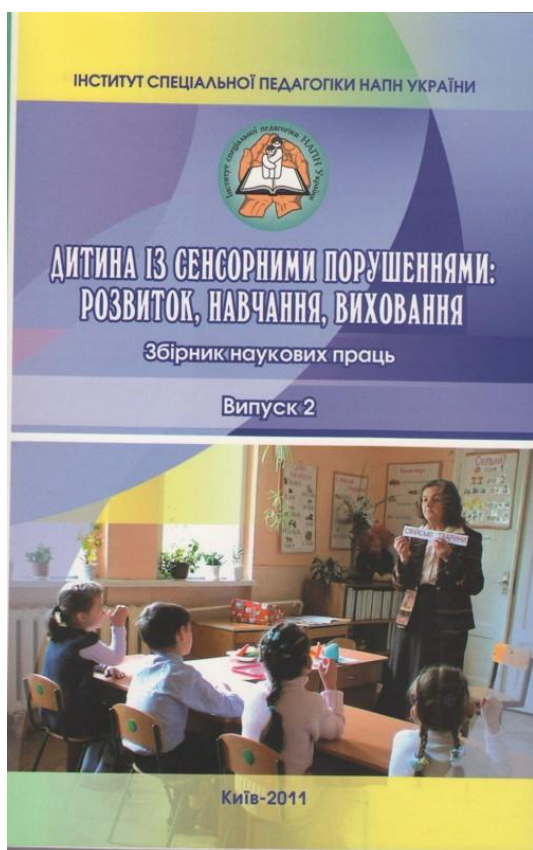
КОЛУПАЄВА А.А.
**ДИТИНА ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ: РОЗВИТОК,
НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ**

Збірник наукових праць. - К.:
Педагогічна думка, 2012. - 130 с.

Матеріали випуску представляють актуальні питання у галузі сурдо-, тифлопедагогіки: проблема розвитку, навчання, виховання дітей із сенсорними порушеннями (слуху, зору, складною структурою порушення), інноваційні педагогічні технології роботи з ними; результати експериментальних досліджень, присвячених питанням змісту та організації психолого-педагогічного супроводу навчання таких дітей, підвищення ефективності підготовки їх до інтеграції у соціум.

**ДИТИНА ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ:
РОЗВИТОК, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ**

Збірник наукових праць. 2011,-Вип. 2.-250 с.

У збірці висвітлюються проблеми розвитку, навчання, виховання дітей із сенсорними порушеннями (слуху, зору, складною структурою порушення), інноваційні педагогічні технології роботи з ними, результати експериментальних досліджень, присвячених питанням ранньої діагностики, корекції розвитку, змісту та організації психолого-педагогічного супроводу, підвищення ефективності підготовки до інтеграції у соціум.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІ ЗАНЯТТЯ З ДІТЬМИ ГЛУХИМИ ТА ЗІ ЗНИЖЕНИМ СЛУХОМ

Мета: формування в учнів способів орієнтування, комунікативної діяльності, засвоєння навчального матеріалу, всебічний розвиток особистості, створення передумов для соціальної адаптації та інтеграції дітей.

Основними завданнями корекційно-розвиткової роботи є:

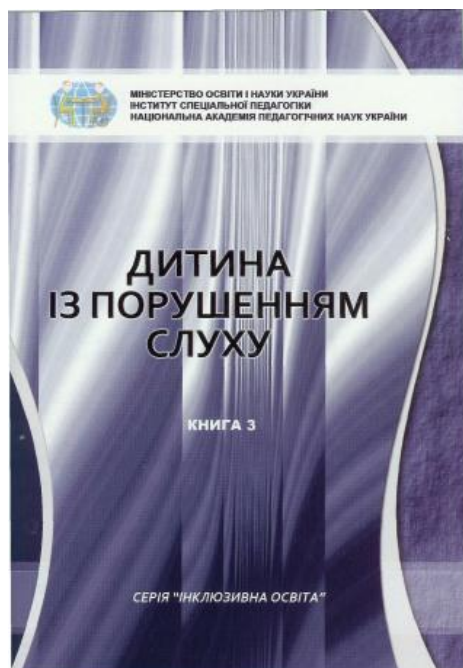
1. Розвиток особистості (когнітивної, емоційно-вольової, ціннісно-мотиваційної і поведінкової сфери) та формування комунікативних навичок за допомогою словесної та жестової мов.
2. Подолання вторинних порушень пізнавальної діяльності .
3. Удосконалення навичок спілкування на слухозоровій основі (використання збережених аналізаторів та розвиток слухового сприймання), сприймання та продукування мовлення.
4. Розширення понять про навколишнє середовища, поповнення запасу словесних та жестових одиниць.
5. Посилення слухового компоненту в умовах слухозорового та вібраційного сприймання мовлення.
6. Індивідуальна корекція порушень розвитку засобами лікувальних методик (медикаментозної, масажу, лікувальної літератури, фізіотерапії, психотерапії та ін.).

Основні напрямки корекційно-розвиткової роботи: розвиток слухового сприймання та формування вимови; музично-ритмічні заняття; фонетична ритміка; психосоціальний розвиток, що забезпечується засобами словесної та жестової мов.

Індивідуальна робота з розвитку слухо-зоро-тактильного сприймання мовлення та формування вимови проводиться щоденно на індивідуальних заняттях. Кожен учень відвідує індивідуальні заняття не менше 3-ох разів на тиждень. Індивідуальне заняття з кожним учнем повинне тривати не менше 20 хвилин.

ЛИТОВЧЕНКО С.В., БОРЩЕВСЬКА Л.В., ЖУК В.В.

ДИТИНА З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ

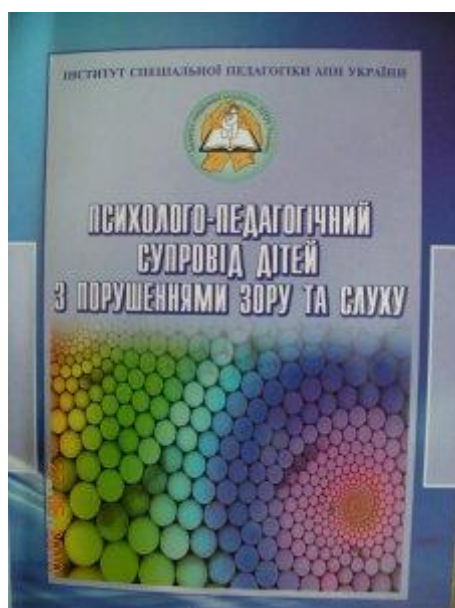

Серія „інклюзивна освіта”

За заг. ред. Колупаєвої А.А. –К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010.

Комплект методичних посібників із 9 книг (книга 3)
Навчально-методичні матеріали висвітлюють особливості розвитку, навчання та виховання дітей з особливими потребами; містять методичні рекомендації щодо забезпечення навчальних потреб таких учнів вдома та в інклюзивних умовах загальноосвітнього закладу; поради батькам стосовно взаємодії з учителями та фахівцями, обстоювання інтересів своєї дитини. Посібник адресовано батькам дітей з особливостями психофізичного розвитку, педагогам загальноосвітніх закладів, методичним працівникам, слухачам курсів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, студентам педагогічних вузів, працівникам соціальних служб.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ ТА СЛУХУ

Колектив авторів: Вавіна Л.С., Глушенко К.О., Засенко В.В., Софійчук С.О., Кобильченко В.В., Колупаєва А.А., Мерсіянова Г.М., Сухіна І.В., Таранченко О.М., Тарасун В.В. / за ред. Л.С. Вавіної. К.: Науковий світ, 2009. – 168 с.

У посібнику в науково-популярному стилі розкриваються особливості розвитку дітей з порушеннями зору та слуху, висвітлюються окремі аспекти колекційної та навчально-виховної роботи з ними.

Посібник адресовано педагогам-практикам, батькам дітей з порушеннями психофізичного розвитку, студентам дефектологічних факультетів і відділень, всім, хто переймається проблемами дітей-інвалідів.

ДИТИНА ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ: РОЗВИТОК, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ

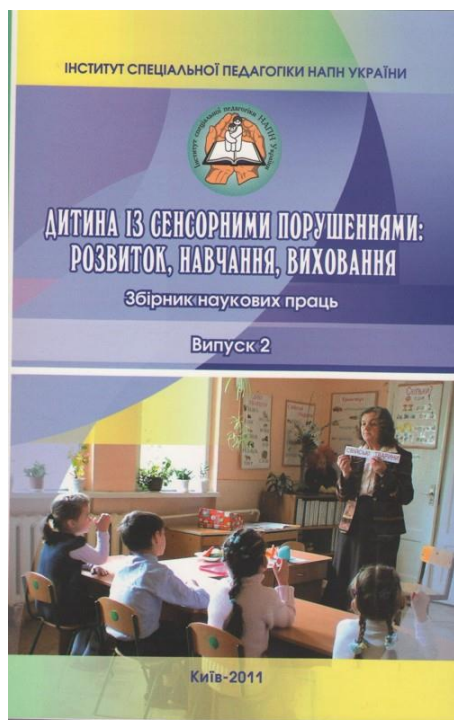
Науково-методичний збірник. Випуск 1. – К., 2010. – с.254

У збірці висвітлюються проблеми розвитку, навчання, виховання дітей із сенсорними порушеннями (слуху, зору, складною структурою порушення), інноваційні педагогічні технології роботи з ними, результати експериментальних досліджень, присвячених питанням ранньої діагностики, корекції розвитку, змісту та організації психолого-педагогічного супроводу, підвищення ефективності підготовки до інтеграції у соціум.

Збірка адресована науковцям, педагогам, студентам педагогічних навчальних закладів, батькам дітей із сенсорними порушеннями, широкому колу читачів, зацікавлених проблемами сучасної сурдопедагогіки, тифлопедагогіки.

ДИТИНА ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ: РОЗВИТОК, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ

Збірник наукових праць. 2011,-Вип. 2.-250 с.

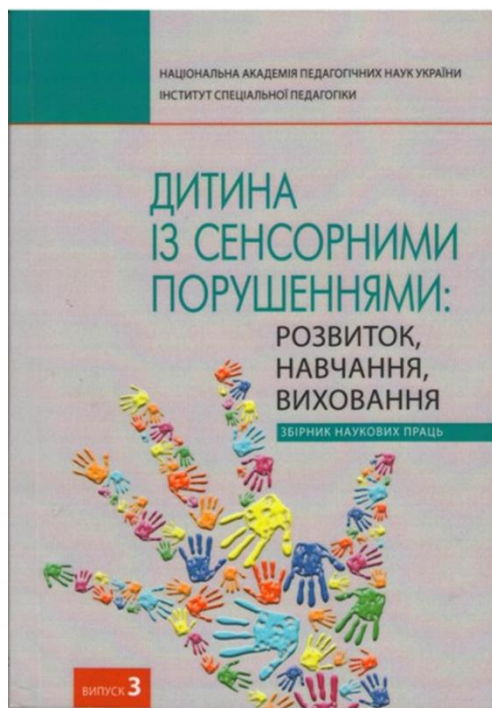

У збірці висвітлюються проблеми розвитку, навчання, виховання дітей із сенсорними порушеннями (слуху, зору, складною структурою порушення), інноваційні педагогічні технології роботи з ними, результати експериментальних досліджень, присвячених питанням ранньої діагностики, корекції розвитку, змісту та організації психолого-педагогічного супроводу, підвищення ефективності підготовки до інтеграції у соціум.

Збірка адресована науковцям, педагогам, студентам педагогічних навчальних закладів, батькам дітей із сенсорними порушеннями, широкому колу читачів, зацікавлених проблемами сучасної сурдопедагогіки, тифлопедагогіки.

КОЛУПАЄВА А.А.

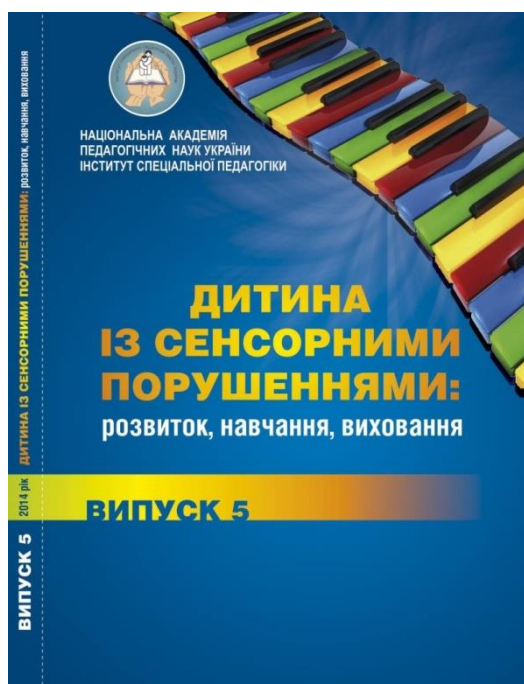
ДИТИНА ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ: РОЗВИТОК, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ

Збірник наукових праць. - К.: Педагогічна думка, 2012. - 130 с.

Матеріали випуску представляють актуальні питання у галузі сурдо-, тифлопедагогіки: проблема розвитку, навчання, виховання дітей із сенсорними порушеннями (слуху, зору, складною структурою порушення), інноваційні педагогічні технології роботи з ними; результати експериментальних досліджень, присвячених питанням змісту та організації психолого-педагогічного супроводу навчання таких дітей, підвищення ефективності підготовки їх до інтеграції у соціум.

ДИТИНА ІЗ СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ: РОЗВИТОК, НАВЧАННЯ, ВИХОВАННЯ

Науково-методичний збірник. Випуск 5. – Кіровоград. Імекс-ЛТД, 2014. – с.172

Матеріали випуску висвітлюють актуальні проблеми сучасної сурдопедагогіки та тифлопедагогіки: діагностика порушень, організація комплексної допомоги дітям та їх родинам, зміст освіти та його реалізація у закладах різного типу, інноваційні педагогічні технології роботи з дітьми різного віку, історичні аспекти розвитку системи освіти дітей із сенсорними порушеннями.

Збірник адресований науковцям, викладачам вищих педагогічних закладів та інститутів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, педагогам, студентам педагогічних навчальних закладів, батькам дітей із сенсорними порушеннями, широкому колу

читачів, зацікавлених проблемами сучасної сурдопедагогіки, тифлопедагогіки.

ШЕВЧЕНКО В.М.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ

Методичні рекомендації. — Кіровоград :
Імекс-ЛТД, 2014. — 48 с.

Методичні рекомендації розроблено згідно сучасних тенденцій щодо фізичного розвитку дошкільників з порушеннями слуху та ґрунтуються на таких концептуальних положеннях: гнучкість вимог; варіативність форм, методичних підходів та комунікативних засобів; розвивально-корекційна спрямованість та ін.

Програма призначена для використання у спеціальних дошкільних закладах для дітей з порушеннями слуху, дошкільних відділеннях при спеціальних школах для дітей з порушеннями слуху, спеціальних групах для дітей з порушеннями слуху при дошкільних закладах загального типу, дошкільних закладах з інклюзивною формою навчання, реабілітаційних центрах та родин, які виховують дітей з

порушеннями слуху.

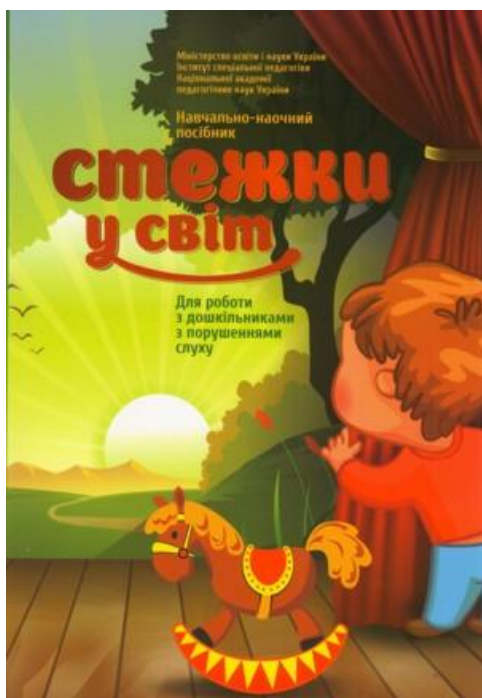
**ЖУК В.В., ЛИТВИНОВА В.В., БОРЩЕВСЬКА Л.В., ЛИТОВЧЕНКО С.В.,
ШЕВЧЕНКО В.М., ВАРШАМОВА Д.Р., ТАРАНЧЕНКО О.М.**

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ, ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Навчально-методичні матеріали висвітлюють особливості розвитку, навчання та виховання дітей з порушеннями слуху дошкільного віку; рекомендації щодо організації навчально-розвивального середовища; методичні прийоми та інноваційні педагогічні технології, що уможливають забезпечення навчальних потреб таких вихованців в умовах спеціального навчального закладу, закладу з інклюзивним навчанням та вдома.

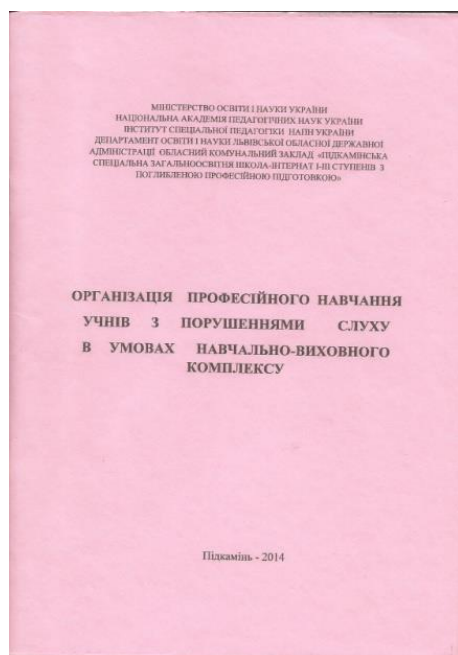
**ЖУК В.В., ФЕДОРЕНКО О.Ф., ЛИТВИНОВА В.В., ЛИТОВЧЕНКО С.В.
СТЕЖКИ У СВІТ: НАВЧАЛЬНО-НАОЧНИЙ ПОСІБНИК
ДЛЯ РОБОТИ З ДОШКІЛЬНИКАМИ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ**

Навчально-наочний посібник (у 3 книгах). – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 178 с

Навчально-наочний посібник для роботи з дошкільниками з порушеннями слуху «Стежки у Світ» містить завдання та дидактичні матеріали з основних напрямів розвитку дитини. Його зміст відповідає вимогам діючої програми розвитку дітей дошкільного віку з порушеннями слуху «Стежки у Світ».

**ТАРАНЧЕНКО О.М., ЛИТВИНОВА В.В., УКРАЇНЕЦЬ Б.М.
ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ УЧНІВ З
ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ В УМОВАХ НАВЧАЛЬН-ВИХОВНОГО
КОМПЛЕКСУ**

Навчально-методичний посібник. – Підкамінь 2014. – 104 с.

Матеріали висвітлюють особливості структурно-функціональної організації закладу нового типу – навчально-виховного комплексу «спеціальна загальноосвітня школа-інтернат I-III ступенів – професійно-технічний навчальний заклад». Представлено досвід закладу, який забезпечує професійну освіту та надає певний кваліфікаційний рівень своїм випускникам; орієнтовний зміст навчального матеріалу з допрофесійної підготовки з професій «Різьбяр по дереву та бересту», «Кравець», «Вишивальниця» та професійного навчання з професії «Різьб Різьбяр по дереву та бересту».

ВИХОВАННЯ ДИТИНИ З ПОРУШЕННЯМИ СЛУХУ В УМОВАХ СІМ'Ї

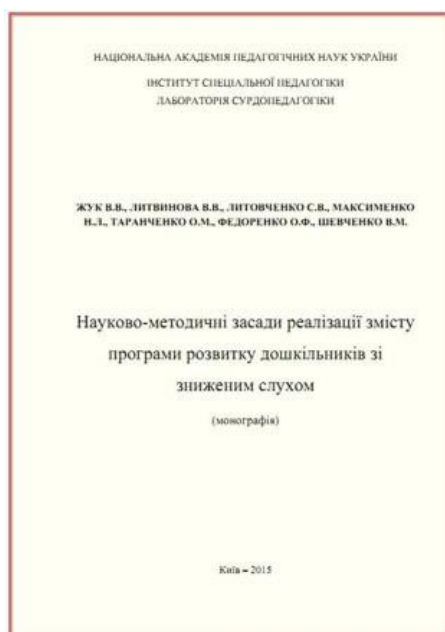
за ред. Т.В. Сак. –К.: Наук. світ, 2009. – 216 с.

Колектив авторів: БОРЩЕВСЬКА Л.С., ЗАСЕНКО В.В., ЖУК В.В., КОЛУПАЄВА А.А., КУЛЬБІДА С.В., ЛИТОВЧЕНКО С.В., САК Т.В., ТАРАНЧЕНКО О. М.

У посібнику в науково-популярному стилі розкриваються особливості розвитку дітей з порушеннями слуху в умовах сім'ї, висвітлюються окремі аспекти корекційної та навчально-виховної роботи з ними.

Посібник адресовано батькам дітей з порушеннями психофізичного розвитку, педагогам-практикам, студентам дефектологічних факультетів і відділень, всім, хто переймається проблемами дітей-інвалідів.

ЖУК В.В., ЛИТВИНОВА С.В., МАКСИМЕНКО Н.Л., ТАРАНЧЕНКО О.М., ФЕДОРЕНКО О.Ф., ШЕВЧЕНКО В.М. НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПРОГРАМИ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗІ ЗНИЖЕНИМ СЛУХОМ

Монографія. – К., 2015.

У монографії висвітлено науково-теоретичні засади та методичні рекомендації щодо реалізації змісту Програми розвитку дітей дошкільного віку зі зниженим слухом «Стежки у світ» за основними лініями дитячого розвитку на основі компетентнісного підходу. Соціальна значущість монографії зумовлюється спрямованістю її змісту на надання практикам науково-методичної допомоги в забезпеченні якісної освіти дітей з порушеннями слуху дошкільного віку, комплексного психолого-педагогічного супроводу.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

Мета: компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприятиме включенню дітей з тяжкими порушеннями мовлення до суспільного життя.

Основні завдання корекційно-розвиткових занять є:

1. Визначення порушень мовленнєвого розвитку та механізмів їх виникнення.
2. Подолання виявлених порушень з урахуванням механізмів їх виникнення та з опорою на найбільш збережені компоненти мовленнєвої та пізнавальної діяльності.
3. Попередження появи вторинних порушень мовленнєвого (дисграфії, дизорфографії, дислалії) та пізнавального розвитку.
4. Формування здатності здійснювати комунікацію в різних сферах спілкування з урахуванням мотивації, мети та соціальних норм поведінки.
5. Нормалізація м'язового тону організму дитини через інтеграція пізнавальної, мовленнєвої, рухової.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток мовлення, розвиток зв'язного мовлення, логоритміка, лікувальна фізкультура.

РІБЦУН Ю.В.

ДИТИНА З ПОРУШЕННЯМ МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ

Серія „інклюзивна освіта”

За заг. ред. Колупаєвої А.А. –К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010.

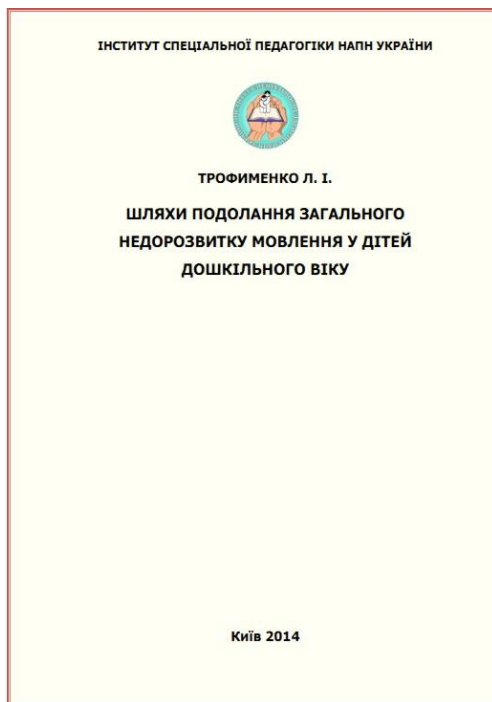
Комплект методичних посібників із 9 книг (книга 9)

Навчально-методичні матеріали висвітлюють особливості розвитку, навчання та виховання дітей з особливими потребами; містять методичні рекомендації щодо забезпечення навчальних потреб таких учнів вдома та в інклюзивних умовах загальноосвітнього закладу; поради батькам стосовно взаємодії з учителями та фахівцями, обстоювання інтересів своєї дитини.

Посібник адресовано батькам дітей з особливостями психофізичного розвитку, педагогам загальноосвітніх закладів, методичним працівникам, слухачам курсів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, студентам педагогічних вузів, працівникам соціальних служб.

ТРОФИМЕНКО Л.І.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ЗАГАЛЬНОГО НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Монографія. – Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. — 104 с.

У монографії висвітлено результати дослідження порушень мовленнєвого розвитку у дітей молодшого та старшого дошкільного віку, обґрунтовано основи діагностики та корекції загального недорозвитку мовлення. З принципово нових науково-теоретичних засад визначено основоположні підходи до дослідження мовленнєвої функції, які базуються на теоретичних положеннях про мовленнєву діяльність, розвиток мовлення в умовах збереженого та порушеного онтогенезу, психолінгвістичну структуру мовленнєвої діяльності, лінгво-дидактичне забезпечення процесу розвитку та корекції мовлення у дошкільників.

ТРМЕНКО Л.І.

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ЗАГАЛЬНОГО НЕДОРОЗВИТКУ МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

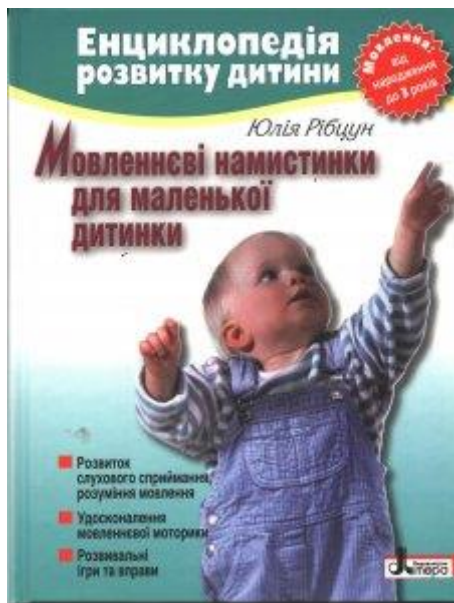

Монографія. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. – 104 с.

У монографії висвітлено результати дослідження порушень мовленнєвого розвитку у дітей середнього та старшого дошкільного віку, обґрунтовано основи діагностики та корекції загального недорозвитку мовлення. З принципово нових науково-теоретичних засад визначено основоположні підходи до дослідження мовленнєвої функції, які базуються на теоретичних положеннях про мовленнєву діяльність, розвиток мовлення в умовах збереженого та порушеного онтогенезу, психолінгвістичну структуру мовленнєвої діяльності, лінгво-дидактичне забезпечення процесу розвитку та корекції мовлення у дошкільників.

ЮЛІЯ РІБЦУН

**МОВЛЕННЄВІ НАМИСТИНКИ ДЛЯ МАЛЕНЬКОЇ ДИТИНКИ
ЕНЦИКЛОПЕДІЯ РОЗВИТКУ ДИТИНИ**

Навчально-методичний посібник. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 160 с.

Книга рекомендована МОН України як посібник з розвитку мовлення дітей раннього віку. Представлені методичні рекомендації, ігри та розвивальні вправи з розвитку слухового сприймання, розуміння мовлення, формування мовленнєвого наслідування.

ПРИГОДА З.С.

КОРЕКЦІЯ ДИЗОРФОГРАФІЇ В УЧНІВ 5-6 КЛАСІВ З ТПМ

Методичні рекомендації . – К., 2014. – 2,75 др. арк.

У методичних рекомендаціях представлено сучасні погляди на проблему засвоєння орфографічно грамотного письма школярами з тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ). Обґрунтовано основні етапи формування структурних компонентів орфографічної навички. Репрезентовано діагностичну модель визначення стану сформованості психолінгвістичних компонентів, що лежать в основі успішного опанування навичок грамотного письма учнями 5-6-тих класів з ТПМ. Представлено методику подолання дизорфографічних помилок в учнів 5-6 класів з ТПМ, що сприяє подоланню орфографічних помилок під час письма.

ІЛЬЯНА В.М.

**ПЕРЕДЖЕННЯ ДИСЛЕКСІЙ У ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ
МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ**

Навчально-методичний посібник. (рукопис) (6,0)

Наукова значущість підготовленого посібника полягає в удосконаленні наукової та методичної бази дошкільної ланки освіти дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку щодо проблеми попередження дислексій.

КОРЕКЦІЙНЕ НАВЧАННЯ З РОЗВИТКУ

**МОВЛЕННЯ МОЛОДШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗНМ : ПРОГРАМНО-
МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС**

Методичні рекомендації. – К. : Освіта України, 2011. – 292 с.

Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ” – перший програмно-методичний комплекс для дошкільних навчальних закладів (ДНЗ) компенсуючого типу для дітей із тяжкими порушеннями мовлення (ТПМ), що рекомендований Міністерством освіти і науки України. У програмно-методичному комплексі представлено зміст і методику корекційної роботи з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ.

Представлена система корекційно-розвивального навчання молодших дошкільників із ЗНМ розрахована на вчителів-логопедів ДНЗ компенсуючого типу для дітей із ТПМ. Окремі матеріали комплексу можуть використовуватися вихователями загальноосвітніх ДНЗ, студентами педагогічних вузів, а також можуть стати в нагоді під час проведення спецкурсів перепідготовки та підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, у підготовці та викладанні фахових курсів у вищих педагогічних навчальних закладах за спеціальністю 6.010105 „Корекційна освіта (логопедія)”, „Спеціальна методика дошкільного виховання”.

РІБЦУН Ю. В.

**ПРЕДМЕТНО-РОЗВИВАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ У МОЛОДШІЙ
ЛОГОПЕДИЧНІЙ ГРУПІ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗНМ : НАВЧАЛЬНО-
МЕТОДИЧНИЙ ПОСІБНИК**

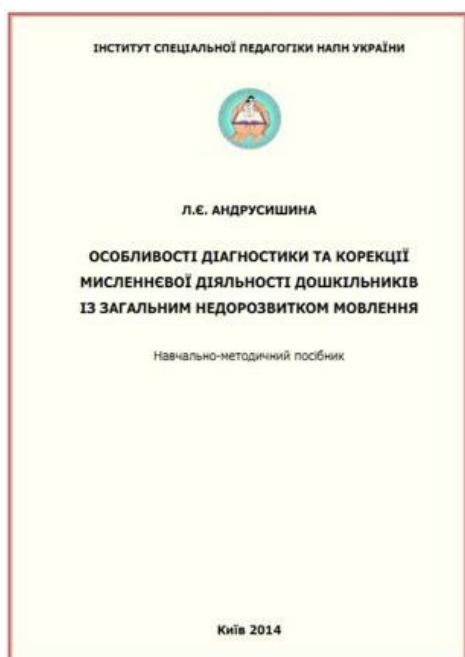
Методичний посібник. – К. : Освіта України, 2010. – 50 с.

У посібнику „Предметно-розвивальне середовище у молодшій логопедичній групі для дітей із ЗНМ” представлена орієнтовна структура предметно-розвивального середовища у молодшій логопедичній групі для дітей із загальним недорозвитком мовлення, подано зразки мовленнєвого матеріалу відповідно до мікрзон. Він є практичним додатком до авторського програмно-методичного комплексу „Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей молодшого дошкільного віку із ЗНМ”.

Посібник стане у нагоді вчителям-логопедам, вихователям загальноосвітніх і дошкільних навчальних закладів компенсуючого типу, студентам педагогічних вузів та всім тим, хто займається навчанням і розвитком дошкільників.

АНДРУСИШИНА Л.Є.

**ОСОБЛИВОСТІ ДІАГНОСТИКИ ТА КОРЕКЦІЇ МИСЛЕННЕВОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАГАЛЬНИМ НЕДОРОЗВИТКОМ
МОВЛЕННЯ**

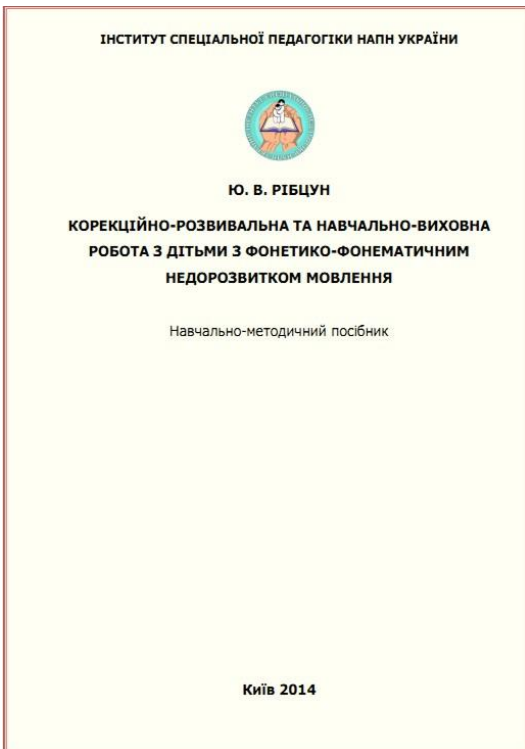

Навчально-методичний посібник. (рукопис) (3,0)

Наукова значущість підготовленого посібника полягає в посиленні корекційно-розвивальної спрямованості методичного забезпечення з інтелектуального розвитку в дошкільних навчальних закладах для дітей з порушеннями мовлення.

РІБЦУН Ю.В.

**ДОШКІЛЬНЯТКО: КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИВАЛЬНА І НАВЧАЛЬНО-
ВИХОВНА РОБОТА З ДІТЬМИ ІЗ ФФНМ**

Навчально-методичний посібник. (рукопис)
(9,0)

Науково-практична значущість розробки полягає в тому, що в сучасній вітчизняній дошкільній спеціальній освіті дітей із вадами мовлення створений навчально-методичний посібник для вихователів логопедичної групи та практичного психолога, котрий працює з дошкільниками з мовленнєвими порушеннями.

Упровадження забезпечить удосконалення та оновлення змісту спеціальної дошкільної освіти дітей із порушеннями мовлення.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Мета: формування пізнавальної діяльності, основних видів діяльності, емоційно-вольової сфери, позитивних характеристик особистості, мовлення, психомоторного розвитку школярів із затримкою психічного розвитку.

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Цілеспрямоване формування пізнавальної діяльності: розвиток сенсорно-пізнавальної діяльності і формування еталонних уявлень; розвиток мнемічної діяльності різної модальності; формування мисленнєвої діяльності у взаємозв'язку з мовленнєвим розвитком; розвиток розумових здібностей шляхом опанування дій заміщення і наочного моделювання в різних видах діяльності (навчальна, предметно-практична); розвиток творчих здібностей.
2. Формування навчальної та предметно-практичної діяльності (мотиваційного, орієнтовно-операційного і регулярного компонентів); цілеспрямоване формування навчальної діяльності: вміння програмувати, контролювати, регулювати й оцінювати результати виконання завдань; всебічний розвиток предметно-практичної діяльності.
3. Корекційний розвиток емоційно-вольової сфери: формування здатності до вольових зусиль, довільної регуляції поведінки; подолання вже сформованих негативних якостей особистості; попередження й усунення афективних, негативних відхилень у поведінці.
4. Розвиток мовлення. Розвиток усного мовлення шляхом: корекції порушень звуковимови, одночасно з формуванням фонематичних процесів; розвиток лексики й граматичного ладу мовлення; розширення обсягу словника, уявлень про довкілля у процесі мовленнєвої й пізнавальної діяльності; формування управління й узгодження слів у реченні, зв'язного мовлення; ініціацію контакту, взаємодію та підтримування спілкування зі значущими дорослими та однолітками. Формування писемного мовлення у процесі: розвитку фонематичного, складового аналізу і синтезу; становлення синтетичних прийомів поскладового читання; формування мотивації оволодіння графічним

зображенням букв й розвиток смислового програмування письмового висловлювання; формування мовних операцій.

5. Розвиток психомоторики. Формування рухових вмінь та навичок; розвиток координації рухів, спритності, сили, витривалості; розвиток відчуття ритму; розвиток правильної постави, ходи, грації, рухів; розвиток загальної та дрібної моторики; розвиток моторних функцій і дихання.

Основні напрямки корекційно-розвиткової роботи: розвиток психомоторики, розвиток мовлення, розвиток емоційно-вольової сфери, формування пізнавальної, навчальної та предметно-практичної діяльності.

САК Т.В., МАРЧУК Т.Ф., ПРОХОРЕНКО Л.І **ДИТИНА ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ**

Серія „інклюзивна освіта”

За заг. ред. Колупасової А.А. –К.: ТОВ ВПЦ „Літопис –ХХ” – 2010.

Комплект методичних посібників із 9 книг(книга 2)

Навчально-методичні матеріали висвітлюють особливості розвитку, навчання та виховання дітей з особливими потребами; містять методичні рекомендації щодо забезпечення навчальних потреб таких учнів вдома та в інклюзивних умовах загальноосвітнього закладу; поради батькам стосовно взаємодії з учителями та фахівцями, обстоювання інтересів своєї дитини.

Посібник адресовано батькам дітей з особливостями психофізичного розвитку, педагогам загальноосвітніх закладів, методичним працівникам, слухачам курсів підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, студентам педагогічних вузів, працівникам соціальних служб.

ВАВІНА Л.С.

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ ТА ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

К.: Видавнича група " АТОПОЛ ", 2011-180 с.

У посібнику розкриваються особливості розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату та затримкою психічного розвитку, висвітлюються окремі аспекти їх психолого-педагогічного супроводу в процесі корекційної та навчально-виховної роботи з ними.

ЛОГВІНОВА І.П.

РОЗВИТОК ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ

Навчально-методичний посібник. – К., 2014.– 5,0
др.арк.

У навчально-методичному посібнику висвітлюються основні поняття, що складають психологічний зміст феномену гри і є опорними для реалізації психокорекційного підходу формування ігрової діяльності дошкільників із ЗПР: здатність до гри, побудова ігрового простору, реалізація ігрового задуму, регуляція ігрової взаємодії. Розкривається питання про ознаки патологічної і здорової гри відносно вікових фаз розвитку особистості дошкільників. Представлено відомості щодо психологічних особливостей формування ігрової діяльності у дошкільників із ЗПР.

Розроблено психокорекційний підхід формування ігрової діяльності у старших дошкільників із ЗПР із застосуванням методу піскової гри «sand-play».

ОМЕЛЬЧЕНКО І.М.

**ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ І
ФОРМУВАННЯ КМУНІКАТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДІТЕЙ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ**

Навчально-методичний посібник. – Полтава: ТОВ „Фірма „Техсервіс“, 2015. – 185 с.

У навчально-методичному посібнику викладено значення хронотопу як ключової детермінанти формування комунікативної діяльності в дошкільників із затримкою психічного розвитку; запропоновано інструментарій діагностики та корекційно-розвивальну програму з формування хронотопу комунікативної діяльності в зазначеній категорії дітей.

Упровадження посібника сприятиме розширенню можливостей розвитку комунікативної діяльності шляхом запровадження інноваційної системи її діагностики та формування у дошкільників

із затримкою психічного розвитку.

САК Т.В.

**ПРОГРАМА РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ
ВІД 3 ДО 7 РОКІВ «ВІКОНЕСКО»**

Програма. – Тернопіль : Мандрівець, 2015.-304 с.

У програмі розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку «Віконечко» розкрито сутність психомоторного, пізнавального, мовленнєвого, соціального розвитку та особливості розвитку ігрової, образотворчої та конструкторської діяльності дітей дошкільного віку із затримкою психічного розвитку різних вікових груп.

«Віконечко» є першою державною програмою нового типу, в якій відображено вимоги до розвиненості, вихованості й навченості дитини дошкільного віку із затримкою психічного розвитку.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМИ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ

Мета: створення та забезпечення психофізичного та особистісного розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату, корекції наявних порушень психофізичного розвитку та забезпечення умов для розвитку усіх психічних процесів, що сприятиме максимальній соціалізації таких дітей.

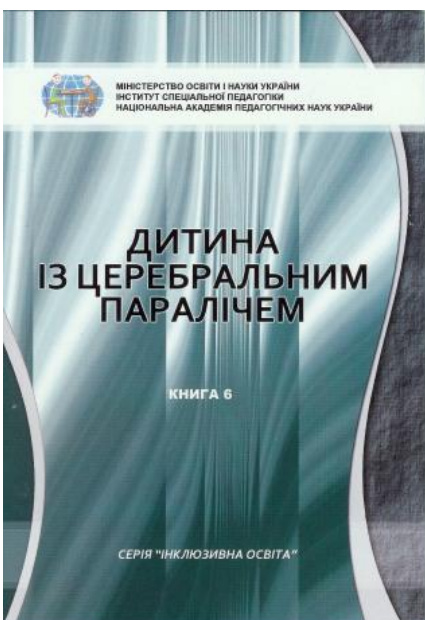
Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Визначення наявних порушень психофізичного розвитку дитини із порушеннями опорно-рухового апарату.
2. Подолання порушень з урахуванням механізмів їх виникнення та з опорою на найбільш збережені функціональні системи розвитку.
3. Попередження появи та корекція вторинних порушень психофізичного розвитку.
4. Формування здатності здійснювати комунікацію в різних сферах спілкування з урахуванням мотивації, мети та соціальних норм поведінки.
5. Нормалізація м'язового тону організму дитини через інтеграцію мовленнєвої, пізнавальної, рухової діяльностей.

Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: корекція порушень психофізичного розвитку, корекція мовлення, ЛФК.

ЧЕБОТАРЬОВА О.В.

ДИТИНА ІЗ ЦЕРЕБРАЛЬНИМ ПАРАЛІЧЕМ

Серія „інклюзивна освіта”

За заг. ред. Колупаєвої А.А. –К.: ТОВ ВПЦ „Літопис – ХХ” – 2010.

Комплект методичних посібників із 9 книг(книга 6)

Навчально-методичні матеріали висвітлюють особливості розвитку, навчання та виховання дітей з особливими потребами; містять методичні рекомендації щодо забезпечення навчальних потреб таких учнів вдома та в інклюзивних умовах загальноосвітнього закладу; поради батькам стосовно взаємодії з учителями та фахівцями, обстоювання інтересів своєї дитини.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ

Мета: психосоціальний розвиток та корекція психофізичних порушень дітей з розумовою відсталістю.

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Формування особистісних якостей дитини, розвиток і корекція всіх психічних процесів, сприяння психологічній адаптації та соціальної реабілітації дітей.
2. Розвиток та подолання порушень мовлення (усного та писемного), дихання та голосу у дітей, попередження можливих вторинних розладів.
3. Корекція та компенсація загальної та дрібної моторики учнів.
4. Корекція та розвиток рухових порушень та недоліків фізичного розвитку, формування вмінь диференціювати рухи відповідно до ступеня мускульних навантажень, темпу рухів, підпорядкування рухів музиці.

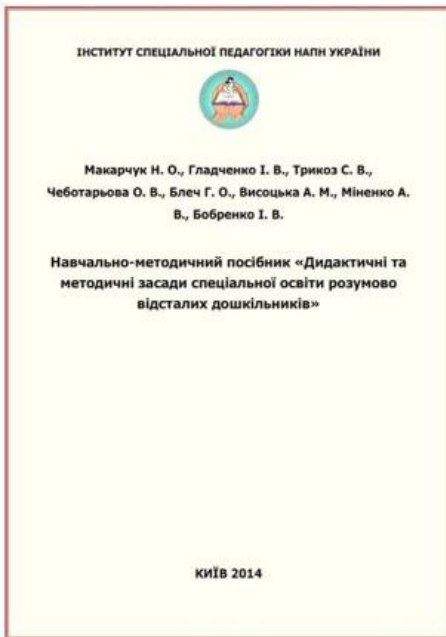
Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: розвиток та корекція психосоціального розвитку, корекція вад мовлення, лікувальна фізична культура, ритміка.

Основним завданням корекційно-розвиткових занять для дітей з помірною розумовою відсталістю є формування у них навичок життєдіяльності в соціальному середовищі. Досягнення цієї мети забезпечується розв'язанням наступних завдань:

- соціальна адаптація дітей;
- корекція порушень розвитку;
- загальний фізичний розвиток у відповідності з їх можливостями.

У роботі з цією категорією учнів важливо приділяти увагу формуванню у них певного обсягу знань, адекватності поведінки та вміння діяти у конкретних життєвих ситуаціях.

ДИДАКТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ДОШКІЛЬНИКІВ

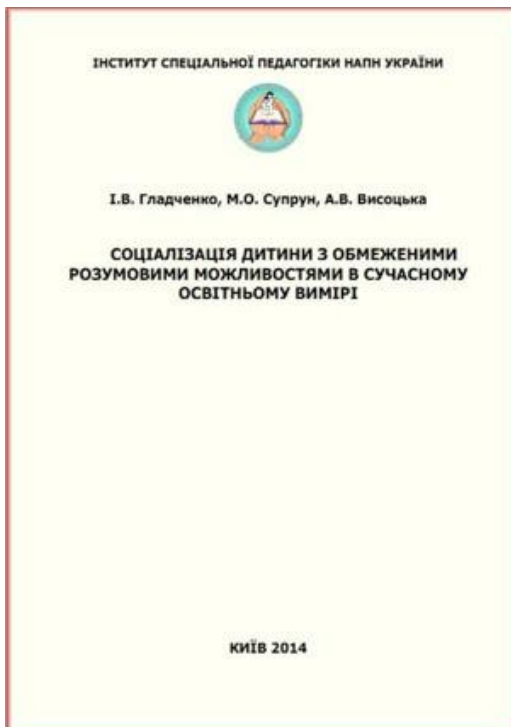
Колектив авторів: Макарчук Н. О., Гладченко І. В., Трикоз С. В., Чеботарьова, О. В., Блеч Г. О., Висоцька А. М., Міненко А.В., Бобренко І. В.
Навчально-методичний посібник. – К. 2014.

Навчально-методичний посібник «Дидактичні та методичні засади спеціальної освіти розумово відсталих дошкільників» адресовано викладачам та студентам вищих навчальних закладів, фахівцям дошкільних освітніх та реабілітаційних установ, батькам, які виховують дітей з порушеннями розумового розвитку.

Даний посібник ґрунтується на сучасних теоретичних та практичних дослідженнях, що обумовлені загальнодержавними стратегіями вирішення освітніх завдань в Україні, зокрема пошуку оновленого змісту дошкільної освіти.

ГЛАДЧЕНКО І.В., СУПРУН М.О., ВИСОЦЬКА А.В.

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ДИТИНИ З ОБМЕЖЕНИМИ РОЗУМОВИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ВИМІРІ

Навчально-методичний посібник. – К.: Інститут спеціальної педагогіки, 2014. — (8,0 др. арк.)

У рукописі представлено авторський підхід стосовно розуміння проблем соціалізації та індивідуалізації дітей з обмеженими розумовими можливостями та сутнісні характеристики процесу їхнього соціального розвитку; узагальнено результати досліджень вітчизняних і зарубіжних авторів з проблем соціального розвитку та формування особистості дітей з психофізичними порушеннями шляхом формування у них соціально-адаптивних умінь і навичок, життєвої і здоров'язберігаючих компетенцій; розглянуто умови, що сприяють соціалізації дітей, а також окремі причини соціальної дезадаптації; розкрито зв'язок процесу соціалізації, освітнього простору та соціокультурної ситуації, а також соціалізуючу функцію корекційно-освітнього

простору як чинника соціального розвитку та становлення особистості учня з особливостями інтелектуального розвитку в умовах спеціальної установи; представлено способи організації та компоненти корекційно-освітнього середовища, в залежності від типу зв'язків і відносин, що становлять його структуру.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З РОЗУМОВОЮ ВІДСТАЛІСТЮ, ЯКІ МАЮТЬ РОЗЛАДИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА

Мета: психосоціальний розвиток та корекція психофізичних порушень у дітей з розладами аутичного спектра.

Напрями корекційно-розвиткової роботи та завдання, реалізація яких в умовах мікрогрупи сприяє досягненню мети:

1. Розвиток психомоторики (гармонізувати психофізіологічний статус; збагачувати руховий репертуар; тренувати психомоторні функції та властивості (координованість, статична і динамічна рівновага, спритність, витривалість).
2. Сенсорний розвиток, сенсорна інтеграція (розвивати моторну імітацію, збагачувати чуттєвий досвід, формувати полісенсорне сприймання, коригувати сенсорну гіперчутливість, розвивати відчуття ритму, (структурування середовища і діяльності), розвивати дрібну моторику та зорово-моторну координацію).
3. Соціально-комунікативний розвиток (розвивати здатність виконувати соціальні норми та правила поведінки, підпорядковуватися інструкціям, формувати комунікативні вміння, у тому числі невербальні, стимулювати розвиток мовлення (активний та пасивний словниковий запас), формувати соціально-побутові навички).

СКРИПНИК Т.В., ТАРАСУН В.В., КУЦЕНКО Т.О.

РОЗВИТК ТА НАВЧАННЯ АУТИЧНОЇ ДИТИНИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Навчально-методичний посібник. К.: - 2014. – 10.0 др.арк.

В навчально-методичному посібнику представлено системний підхід до надання психолого-педагогічної допомоги дітям з аутизмом, що передбачає послідовну корекційно-розвивальну роботу з самою дитиною (у різних аспектах цілісної психічної організації), організацію та впровадження навчальної діяльності для неї, налагодження продуктивної співпраці між фахівцями та батьками.

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

РОЗВИТК ТА НАВЧАННЯ АУТИЧНОЇ ДИТИНИ
ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ
Навчально-методичний посібник
За редакцією Т. В. Скрипник

Група «Розвиток» Міністерства освіти і науки України
(Лист №1/11-6150 від 28.04.2015)

СКРИПНИК Т.

ТЕХНОЛОГІЯ ПСИХОЛОГ-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ

Навчально-наочний посібник. — Харків: Факт, 2015. — 40 с.

Представлені технології психолого-педагогічного супроводу базуються на міжнародних стандартах та нашій власній практичній діяльності в навчальних закладах України. Розкрито зміст конкретних кроків у напрямі розбудови успішного освітнього процесу для дітей з аутизмом.

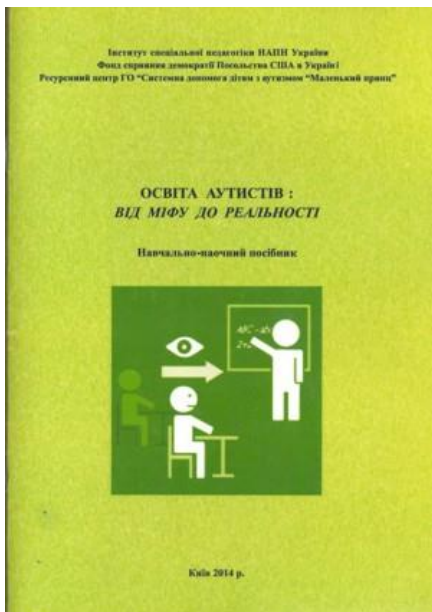
Для оформлення посібника взято малюнки, що містяться в наборах символічних зображень: Sclera Symbol Set, Mulberry, ARASAAC Symbol Set, Picto-Selector Symbol Set.

Посібник адресовано керівним працівникам навчальних закладів, фахівцям психолого-педагогічного профілю, науковцям і

практикам, батькам дітей з аутизмом.

ТЕТЯНА СКРИПНИК

ОСВІТА АУТИСТІВ: ВІД МІФУ ДО РЕАЛЬНОСТІ

Навчально-наочний посібник. – К.: „Гнозіс”, 2014. - 22 с.

Представлена технологія психолого-педагогічного супроводу базується на міжнародних стандартах та нашій власній практичній діяльності в навчальних закладах України. Розкрито зміст конкретних кроків у напрямі розбудови успішного освітнього процесу для дітей з аутизмом.

КОРЕКЦІЙНО-РОЗВИТКОВІ ЗАНЯТТЯ ДЛЯ ДІТЕЙ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ, ЯКІ МАЮТЬ РОЗЛАДИ АУТИЧНОГО СПЕКТРА

Мета: психосоціальний розвиток та корекція психофізичних порушень у дітей з розладами аутичного спектра.

Напрями корекційно-розвиткової роботи та завдання, реалізація яких в умовах мікрогрупи сприяє досягненню мети:

1. Розвиток психомоторики. Вдосконалювати психомоторні функції та властивості (координованість, статична і динамічна рівновага, спритність, влучність, витривалість).
2. Соціально-комунікативний розвиток (формувати здатність до наслідування ланцюга дій, формувати здатність до підтримки та ініціювання соціальної взаємодії, формувати комунікативні уміння та навички діалогу, стимулювати розвиток зв'язного мовлення, розвивати навички соціальної поведінки і компетентності, розвивати здатність брати участь у соціально-рольових іграх).
3. Емоційно-мотиваційний розвиток (розвивати довільність психічних функцій, розвивати та гармонізувати емоційну сферу, формувати емоційну саморегуляцію, розширювати інтереси (долання стереотипів), формувати пізнавальну та навчальну мотивацію).

Матеріали підготувала
Тищенко Тетяна Олександрівна,
методист науково-методичної лабораторії
інклюзивного та інтегрованого навчання
Комунального закладу
«Кіровоградського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти
імені Василя Сухомлинського»